

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 258/2019
22.01.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Божидара Вујичића и др Илије Зиндовића, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., кога заступа Верољуб Ђукић, адвокат из ..., против туженог ПИК Земун, Друштвено предузеће Београд (Земун), у реструктурирању, са седиштем у Батајници, кога заступа Милош Марковић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4649/14 од 16.09.2015. године, у седници одржаној 22.01.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 4649/14 од 16.09.2015. године и пресуда Вишег суда у Београду П 142/13 од 10.04.2014. године у првом и другом ставу изреке и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење у укинутом делу.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 142/13 од 10.04.2014. године, ставом првим изреке, наложено је туженом да тужиоцу на име потпуне накнаде инфлаторне штете за експроприсану катастарску парцелу број ..., површине 0.58.48ха, уписану у поседовни лист ... КО ... (стари премер) која је сада део кат. парц. ... КО ... (нови премер) исплати 163.744.000,00 динара са законском затезном каматом од 30.08.2013. године па до исплате. Ставом другим изреке, наложено је туженом да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у висини од 2.651.916,00 динара, са законском затезном каматом од 10.04.2014. године до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка преко досуђеног износа, а до траженог од 2.904.525,00 динара. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужиоца за исплату законске затезне камате на трошкове вештачења у износу од 96,30 динара почев од 30.09.1994. године, 700,00 динара почев од 04.07.1998. године, 1.500,00 динара почев од 23.01.2001. године и 20,00 динара од уплате до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 4649/14 од 16.09.2015. године, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 142/13 од 10.04.2014. године у првом и другом ставу изреке. Ставом 2. изреке,

наложено је туженом да тужиоцу накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 122.250,00 динара у року од 15 дана.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба ЗПП из члана 374. став 2. тачка 10. ЗПП и из члана 374. став 1. ЗПП и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11... 55/14) и утврдио да је ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, пресудом Четвртог општинског суда у Београду П 2734/89 од 30.10.1991. године тужиоцу је на терет правног претходника туженог ПКБ "Братство" Земун досуђена накнада за изузето земљиште (катастарска парцела број .. уписана у поседовни лист број .. КО ...) у износу од 310,80 динара. Тужилац је поднео предлог за извршење дана 06.01.1992. године и решењем Четвртог општинског суда у Београду И 80/92 од 20.02.1992. године одређено је извршење према извршном дужнику наплатом новчаног потраживања тужиоца са рачуна туженог. Решење је достављено тужиоцу као повериоцу и Служби друштвеног књиговодства, филијале Земун. Назначена служба вратила је извршном суду решење о извршењу са образложењем да достави жиро рачун и назив дужника. У извршном поступку је наложено тужиоцу да достави тачан жиро рачун дужника, па је достава решења о извршењу поново извршена дана 06.05.1992. године. Извршни спис је архивиран са констатацијом да је извршење спроведено. Међутим, у поступку је утврђено да накнада, супротно закључку извршног суда, није исплаћена. Катастарска парцела број .. има површину 0,58,48ха, уписана је у поседовни лист број .. КО ... (стари премер), сада је део катастарске парцеле број .. КО ... (нови премер). Даље у току поступка је утврђено да је сада тужени један од правних следбеника Предузећа ПКБ "Братство" Земун које је било крајњи корисник експроприсане парцеле.

При овако утврђеном чињеничном стању, првостепени суд разматрајући основ тужбеног захтева тужиоца налази да је исти основан јер је овде тужени као извршни дужник задоцнио у испуњењу своје обавезе, па тужилац сходно члану 278. став 2. Закона о облигационим односима има право на потпуну накнаду штете. При томе, првостепени суд је висину накнаде утврдио на основу података Пореске управе Филијале Нови Београд 2 – Министарства финансија и привреде Републике Србије од 07.08.2013. године из чијег извештаја произилази да је просечна тржишна вредност пацеле ... КО ... која је по култури грађевинско земљиште у висини од 28.000,00 динара по м².

Одлучујући о жалби другостепени суд је у свему прихватио став првостепеног суда и потврдио првостепену одлуку. При томе, другостепени суд налази да је ова обавеза била на страни туженог. Исти је закаснио са извршењем своје обавезе (његов

правни претходник), па без обзира што има више правних следбеника правног претходника који је правноснажном пресудом осуђен на плаћање износа у виду накнаде за експроприсано земљиште они имају карактер солидарних дужника, али исти нису јединствени супарничари у смислу члана 210. ЗПП, па стога тужилац у смислу 414. ЗОО накнаду штете може тражити од кога хоће све док не буде потпуно испуњена.

По оцени Врховног касационог суда, у овој правној ствари, нижестепени судови су погрешно применили материјално право, што је резултирало непотпуно и погрешно утврђеном чињеничном стању и све то исходovalo доношењу незаконите одлуке. Наиме, стоји чињеница да је пресудом Четвртог општинског суда у Београду П 2734/89 од 30.10.1991. године обавезан правни претходник туженог да тужиоцу на име изузетог земљишта (сада представља део кат. парц. .. КО ...), плати 310,80 динара. Тужилац је поднео предлог за извршење 06.01.1992. године, од стране Четвртог општинског суда у Београду решењем И 80/92 од 20.02.1992. године је усвојен предлог али извршење није спроведено јер је извршни спис архивиран. Због велике инфлације тужилац је претрпео штету и исти има право, сходно члану 278. став 2. Закона о облигационим односима да захтева разлику до потпуне накнаде штете.

Међутим, нижестепени судови су неправилно закључили да се висина накнаде те штете може утврдити на основу садашње тржишне цене спорне површине катастарске парцеле. Ово из разлога што, када због високе инфлације број новчаних јединица на који обавеза гласи је обезвређен, повериоцу припада сагласно начелу једнаких вредности узajамних давања валоризован износ по стопи раста цена на мало према подацима надлежног органа за послове статистике, ако законом или уговором није друкчије предвиђено. При томе, мора се извршити валоризација, а иста се врши под условом да поверилац није у целини или делимично обезбеђен уговорном индексном клаузулом или на други начин. С обзиром на ситуацију било је потребно извршити валоризацију досуђеног износа, с тим што за период од 03.07.1993. па до 24.01.1994. године тужиоцу као повериоцу поред валоризованог износа потраживања припада и 1,20% прописане камате. За време од 24.01.1994. до 08.04.1994. године валоризација се не примењује, а повериоцу за ово време припада законска камата од 15% годишње. Од 09.04.1994. године на дотле утврђени износ, тужиоцу припада законска затезна камата прописана законом у складу са прописаном методом обрачуна камате за наредни период.

Стоји чињеница да је на саветовању Савезног суда, Врховног војног суда, Врховног суда Србије, Врховног суда Републике Црне Горе и Вишег привредног суда у Београду одржаном 24.05. и 26.09.1996. године у Суботици донет закључак везано за монетарни номинализам – валоризам и накнаду штете у условима високе инфлације при чему је измењен и допуњен закључак број 1/93 донет на саветовању Савезног суда, Врховног војног суда, Врховног суда Србије, Врховног суда Републике Црне Горе и Вишег привредног суда у Београду од 16. и 17.11.1993. године, па је утврђено (тачка 3. закључка): могуће је досудити новчана потраживања у висини садашње цене одређених роба, односно других ствари које су дужнику пренете у својину, односно висини садашње цене одређених услова које је поверилац извршио, а када су у питању новчана потраживања која се не односе на робу или друге ствари, односно услугу (нпр. накнада штете због неосновано ускраћене зараде) – у висини садашње зараде, односно

накнаде за исти или сличан посао, ако се тиме остварује суштина захтева – еквивалентност новчаних потраживања и обавеза (видети Билтен судске праксе ВКС број 3/2005, стр. 40-45).

Међутим, назначени закључак у оваквој формулацији се примењује само изузетно под условом да ревалоризација како је дата у претходном делу текста није дала одговарајуће резултате да у потпуности обештети оштећено лице.

У конкретном случају, нижестепени судови нису вршили валоризацију досуђеног износа и обрачун по унапред назначеним методама, што је резултирало и доношење незаконите одлуке.

У поновном поступку, првостепени суд ће поступити по примедбама Врховног касационог суда, уз ангажовање вештаке економско-финансијске струке извршиће правилан обрачун и валоризацију новчане обавезе на начин и у складу са методологијом како је назначена и након правилне оцене доказа донеће одлуку у складу са законом.

Из напред изнетих разлога применом члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа
судија
Весна Поповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић